

Stortinget må avvise tilleggsavtalen med USA - en trussel mot freden og folkets interesser

I vår skal Stortinget behandle en ny avtale om sikkerhetspolitisk samarbeid mellom USA og Norge. Tilleggsavtalen Supplementary Defence Cooperation Agreement (SDCA) introduserer konseptet "omforente områder". Dette kommer til å medføre økt tilstedeværelse av amerikanske styrker på norsk jord og kan medføre økt spenning. USA får eksklusiv tilgang til å opprette fire områder i Norge. Tre flybaser: på Rygge, Sola og Evenes og en marinebase ved Ramsund Orlogsstasjon i Troms. USA skal nyte eksklusivitet på områdene, og områdene skal være underlagt USAs jurisdiksjon.

Sterke fagmiljøer, eksempelvis International Commission of Jurists, viser i høringsrunden til de problematiske sidene ved avtalen og anmoder myndighetene om en tydeligere utredning.¹

Norge fraskriver seg i avtalen retten til å fullt ut kunne kontrollere områdene, hva USA bringer inn og oppbevarer av militært utstyr, våpen eller personell. Norske myndigheter fraskriver seg retten til å inspisere amerikanske fartøy, fly, stridskjøretøy og sivile kjøretøy i eie av amerikansk personell. USA har fritt leide til og fra basene. Norge frafaller sin førsterett til å straffeforfølge eller sørge for at norske lover, internasjonale menneskerettigheter eller norske faglige rettigheter blir fulgt på basene. Norge skal ikke kunne kontrollere lagring og/eller transport av atomvåpen eller våpen forbudt etter norske internasjonale forpliktelser.² Slik avtalen foreligger nå, innebærer den en myndighetsoverføring fra Norge til USA. Det vil være udemokratisk å gjennomføre en slik overføring uten grundig utredning, bred debatt og forankring i folkeviljen.

Det står i den norske utgaven at avtalen er i samsvar med norsk basepolitikk. Vi mener avtalen er et brudd på norsk avspennings- og basepolitikk. Basene vil bli et amerikansk oppmarsjområde som sannsynligvis vil bidra til økt spenning i forholdet til Russland, og kan føre til økt militarisering og øke krigsfaren i Nordområdene. Dette vil kunne medføre en økt sikkerhetsrisiko for Norge.

Norge og USA har ikke felles interesser i den aggressive stormaktskonflikten med atomvåpen i Nordområdene. Avtalen er ikke tidsbegrenset, men kan sies opp først etter ti år. I den uklare og faretruende politiske situasjonen USA nå står i, er det en stor risiko å binde seg til en slik militæravtale med USA.

Basene vil dessuten være til store klima-, miljø- og sosiale belastninger for befolkningen og nærområdene rundt basene. Vi mener ikke avtalen er forenelig med en solidarisk, feministisk og grønn sikkerhetspolitikk, og forventer at den blir avvist av Stortinget.

¹ <https://icj.no/wp-content/uploads/2021/12/Horingsuttalelse-ICJ-Norge-Baseavtale-USA.pdf>

² Se for eksempel felleshøringsinnspill fra Norske leger mot atomvåpen og Nei til atomvåpen her: <https://legermotatomvapen.no/news/183/details/forsvarsavtalen-kan-undergrave-norsk-atomvapenpolitikk?fbclid=IwAR0yjjJw1K3VsF04ZhJmcBD2eCIVw9MNFjOCFucHIZHk9mO27ztYpEjd7oM>